

تعمیرات نقاشی

در بررسی که ارائه خواهد شد هدف، بساقتن روشها و ابزارها و مصالحی است که در دوره و زمانی مشخص از تاریخ هنر (دوره صفویه) ایران در خلق آثار نقاشی و تزیینات دیواری بکار برده میشده است. و این بدان منظور انجام میگردد که با اطلاعاتی که در اختیار قرار خواهد گرفت انجام تعمیرات این آثار با استفاده از امکانات علمی و فنی امروزی با روش‌بینی و امانت هر چه بیشتر صورت پذیرد.

در انجام این تحقیقات قاعداً از سه امکان زیر میبایست بهره گرفته

میشود:

- ۱- بررسی آثار و روشهای بکار رفته در بوجود آوردن آنها از طریق نوشته‌ها و مدارک باقیمانده از زمان مورد نظر.
- ۲- بهره‌گیری از تجربیات استادان با تجربه و سنتی عصر حاضر.

۳- بررسی عینی آثار از نزدیک از طریق مطالعات آزمایشگاهی. ولی چون انجام بررسی و مطالعات بطریق اول بعلت بدست نیاوردن مدارک لازم ممکن نگردید لذا روش آزمایشگاهی انتخاب شد. ضمناً تا آنجا که ممکن بود از تجربیات استادان بهره‌گیری شد (۱)

یکی از راههای مناسب انجام بررسی‌های آزمایشگاهی تهیه برشهای ریز از نقاشیها (لایه‌های رنگ و بستر آن) و مشاهده آن بوسیله میکروسکوپ میباشد.

با این روش نحوه بکار بردن رنگها و فرار گرفتن لایه‌ها را با وجود ضخامت خیلی کم در نقاشیها بخوبی میتوان بررسی و مطالعه نمود.

با تهیه برشهای متعدد از نقاشیهای دیواری زمان صفویه و مشاهده و بررسی میکروسکوپی آنها در مدرسه مرمت‌م و مطالعه عینی و مشورت با استادان با تجربه امکان طمه‌بندی این نقاشیها به ۲۳ نوع بوجود آمد. لازم بیادآوری است که برای جلوگیری از تطویل کلام در مقاله حاضر اصول مطالب در سه فصل کلی بشرح زیر بطور خلاصه اشاره خواهد شد. و سپس در مقالات بعدی مطالب مفصلاً تجزیه و تحلیل خواهد گردید.

فصل اول- انواع مختلف نقاشی و تزیینات دیوارها در دوره صفویه.
فصل دوم- رنگهای بکار برده شده در نقاشیها و تزیینات دیواری دوره صفویه

فصل سوم- چسبها و بستهای بکار برده شده در نقاشیها و تزیینات دیواری دوره صفویه.

فصل اول

انواع مختلف نقاشی در دوره صفویه

۱- نقاشیهای تصویری روی دیوار (مینیا توره‌های بزرگ شده) بالای تدارک قرمز باروش آبرنگ جسمی و شفاف (۲) مانند نقاشیهای تصویری اطاقهای بزرگ شمالی و جنوبی تالار آئینه کاخ چهلستون و نقاشیهای تصویری کاخ عالیقاپو طبقه آخر (۳). عکس شماره (۱)

۲- نقاشیهای تصویری روی دیوار (مینیا توره‌های بزرگ شده) بدون لایه تدارکی قرمز باروش آبرنگ جسمی و شفاف مانند نقاشیهای تصویری کاخ چهلستون سالن مرکزی. کلیه نقاشی از دوال پائین، و نقاشیهای دو اطاق کوچک شمالی و جنوبی قسمت ورودی سالن مذکور، و نقاشیهای تصویری کاخ عالیقاپو طبقه تالار، و نقاشیهای تصویری ایوانی خانه

عکس شماره ۱

اصفهان - کاخ عالیقاپو - طبقه آخر - بخشی از یک تک صورت نشان دهنده نوع نقاشیهای تصویری دیواری بالای تدارکی قرمز (نوع ۱)

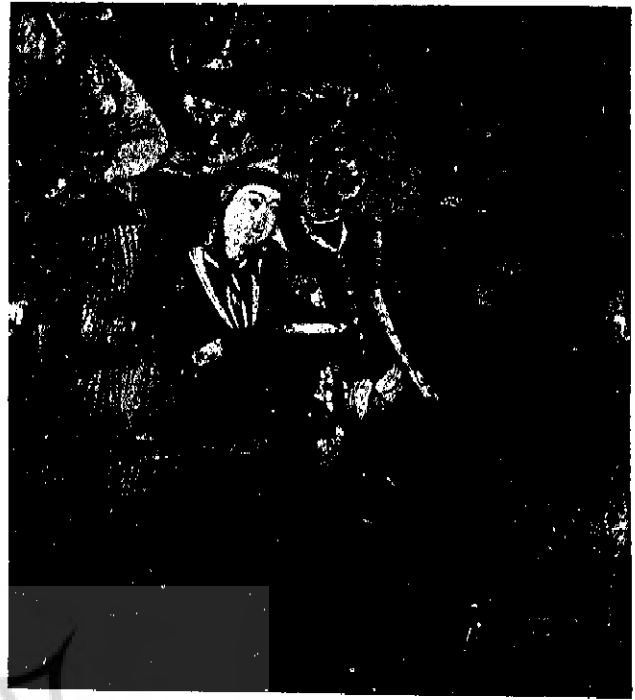
سوکبایسان واقع در جلفا و نقاشیهای تصویری کاخ جهلستون قزوین، و منزل فعلی محمدصادق هراتیان واقع در جلفا (نقاشی میدان جنگ شاه عباس)، عکس شماره ۲

۳- نقاشیهای تصویری رنگ روغنی بالای تدارکی قرمز که خود بشرح زیر تقسیم بندی می‌گردند:

الف- نقاشیهای تصویری رنگ روغنی با سبک و شیوه نسبتاً ایرانی با نشانه‌هایی از سبک هندی که با احتمال زیاد توسط یک نقاش ایرانی آفریده شده است. مانند نقاشی‌های تصویری بزرگ رنگ روغنی در چهار طرف سالن کاخ جهلستون (۴) و مجالس بزم و پذیرائی شاهان صفوی، عکس شماره ۲

ب- نقاشیهای رنگ روغنی تصویری بالای تدارکی قرمز با سبک تقریباً هندی با امتیازات و نشانه‌هایی از سبک و شیوه ایرانی که احتمالاً توسط نقاشی ایرانی یا هندی دربار شاهان صفوی ساخته شده و از سایر نقاشیهای رنگ روغنی تصویری متمایز است. مانند مجالس رقص و موسیقی یا آتش بازی کاخ جهلستون اطراف کوچک قسمت ورودی بسالی طرف جنوب تابلو روبرویی.

ج- نقاشیهای تصویری رنگ روغنی بالای تدارکی قرمز با سبک و شیوه اروپائی که با احتمال زیاد توسط نقاشان اروپائی در دربار شاهان صفوی ساخته شده است. مانند نقاشی‌های داخل طاقچه‌های قسمت ورودی بسالین مرکزی کاخ جهلستون که بناه نقاشیهای ساخته شده توسط

عکس شماره ۲

اصفهان - کاخ جهلستون - اطراف کوچک شمالی تالار آئینه

نشان دهنده نوع نقاشیهای دیواری بدون لایه تدارکی قرمز (نوع ۲)

عکس شماره ۳ - اصفهان - کاخ جهلستون - سالن مرکزی (مجلس پذیرائی شاه عباس) نشان دهنده نقاشیهای رنگ روغنی ایرانی بالای تدارکی قرمز (نوع ۳)

۴- نقاشی‌های رنگ روغنی تصویری بدون لایه تدارکی قرمز با سبک و شیوه اروپائی که خود بشرح زیر تفسیربندی میگردد:

نقاشیهای رنگ روغنی با اندازه‌های بزرگ که توسط نقاشان اروپائی ساخته شده است مانند نقاشی رنگ روغن مجلس بزم سردر قیصریه قسمت راست ورودی بیازار و نقاشیهای کاخ عالیقاپو طبقه تالار که فعلاً جهت تعمیرات معماری آنها را برداشته اند تا بعداً سر جای اصلی خود نصب نمایند (دو عدد از این نقاشیهای تک صورت را عوام برادران رابرت شرنلی می‌دانند) و نیز نقاشیهای رنگ روغنی تصویری ایوان منزل سوکیاسیان واقع در جلفاء (نقاشیهای رنگ روغنی منزل سوکیاسیان خود نیز به چند گروه تنسب میشوند که البته در آینده تجزیه و تحلیل و بحث خواهد شد).

عکس شماره ۴

اصفهان - جهلستون

نقاش تصویری رنگ روغنی اروپائی بالای تدارکی قرمز (ساخته شده توسط هلندیها؟) (نوع ۳)

ب- نقاشیهای رنگ روغنی با اندازه کوچک اروپائی سازی بسیار ظریف که در آنها مسئله پرسپکتیو و سایه روشن (نور) و احجام معماری در نظر گرفته شده و در نوع خود بی نظیر میباشند. مثل نقاشیهای منزل فعلی محمد صادق هراتیان واقع در جلفاء (منزل پستروس) و نسیم بسعضی از نقاشیهای منزل سوکیاس. نقاشیهای منزل محمد صادق هراتیان حاکی از افسانه‌های قدیمی بوده و احتمالاً اثر نقاشان (بلیزیکي یا دانمارکی) میباشند.

ج- نقاشیهای رنگ روغنی با سبک و شیوه اروپائی که شامل

مجلس مذهبی مسیح بوده و با احتمال زیاد تحت تاثیر هنر اروپائی آفریده شده است، مانند نقاشیهای رنگ روغنی تصویری کلیسای وانک (بیدخم). عکس شماره ۵

د- نقاشیهای رنگ روغنی روی پارچه (کریاس سفید) بوم شده ترسیم و سپس روی دیوار چسبانیده و با همان رنگ روغنی جاهای و افتاده را تکمیل مینمودند. مثل نقاشیهای کاخ عالیقاپو طبقه تالار سالن مرکزی، کاخ هشت بهشت طبقه دوم و نیز نقاشیهای طاقچه بلندهای تالار اشرف. این نقاشیها را در زمانهای بعد بدلیل آنکه راحت کننده همیشه برداشته اند و فقط قسمتهائی از آن که روی دیوار کار شده باقی ماند است و از این نظر عکس قابل ملاحظه‌ای ندارند.

ه- تزیینات نقاشی نذهیبی گل و بته‌ای و سرنجی با اندازه بزرگ روی زمینه سفید میباشند مانند نقاشیهای تزیینی زمینه سفید کاخ جهلستون، هشت بهشت و کاخ تالار اشرف و سقف منزل هراتیان. عکس شماره ۶

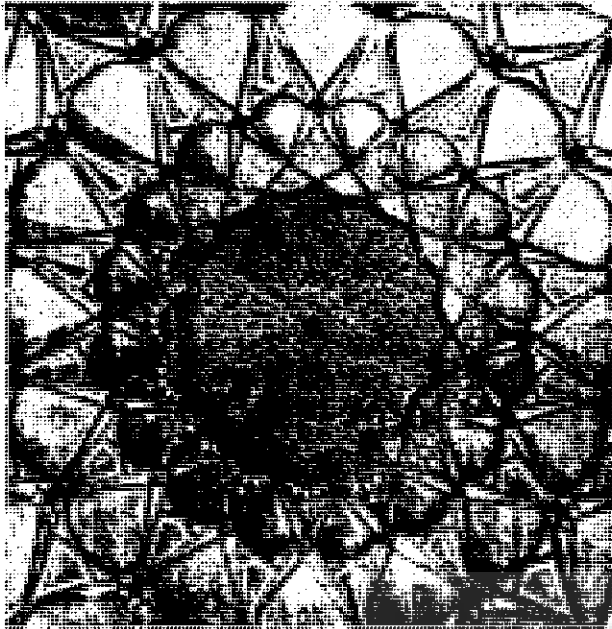
۶- تزیینات رنگ روغنی ختائی گل و برگی فرهنگی سازی سایه روشن دار روی زمینه سفید که با احتمال زیاد توسط نقاشان اروپائی ساخته شده باشد، مانند نقاشیهای تزیینات همین نوع در منزل مارتا پیترز واقع در جلفاء.

۷- تزیینات نذهیبی گل و بته‌ای اسلیمی و سرنجی روی زمینه گچی با اندازه بزرگ، مانند تزیینات نقاشی همین نوع در کاخ جهلستون و عالیقاپو و تالار اشرف و کلیسای وانک بیدخم. عکس شماره ۷

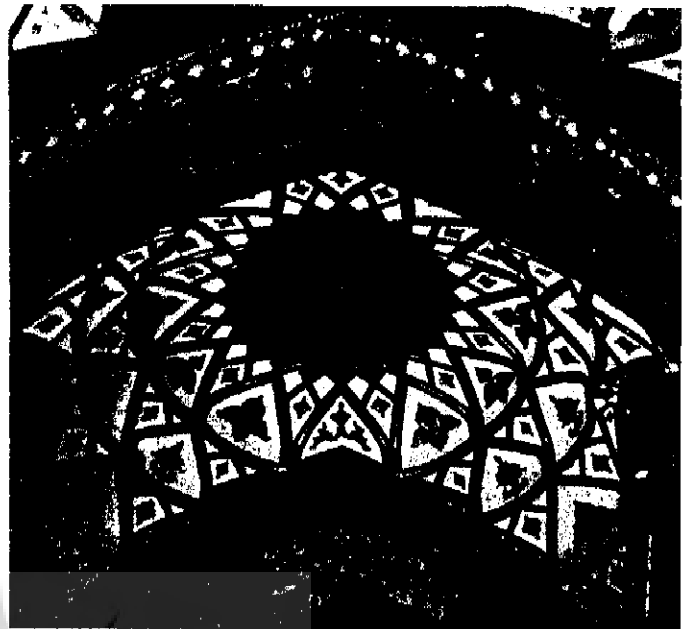
۸- تزیینات نقاشی گل و بته‌ای و حیوانی شعیری که اصلاً جهت

عکس شماره ۵- اصفهان - جلفاء - کلیسا وانک - نقاشی تصویری رنگ روغنی مراسم مذهبی میحی (نقاشان اروپائی) نوع ۴

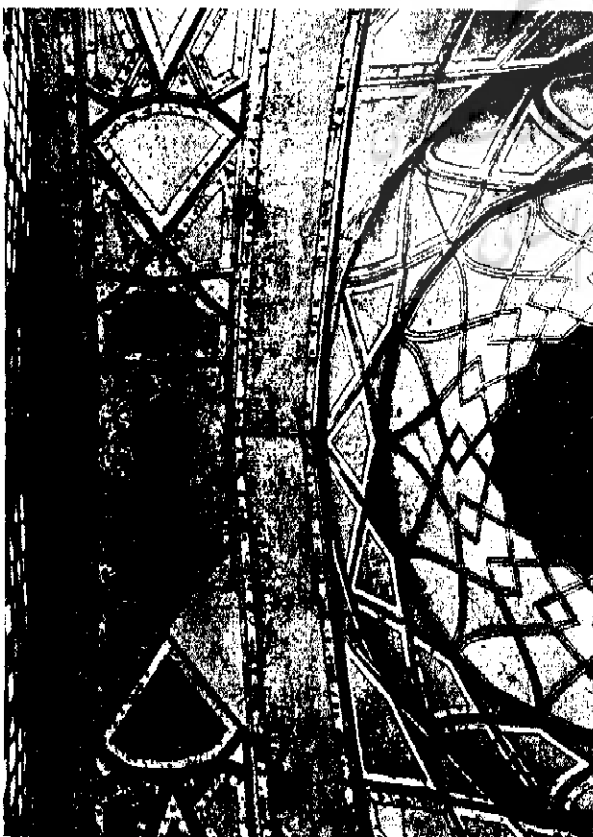

عکس شماره ۷ - اصفهان - بقعه میرزا رفیعا - قسمت مرکزی عکس
تزیینات نقاشی تذهیبی روی سطح گچی - نوع ۷

عکس شماره ۶ - اصفهان تالار اشرف - تزیینات نقاشی تذهیبی روی
زمینه سفید تدارکی (گل سفید) نوع ۵

عکس شماره ۸ - اصفهان - جلفاء - منزل سوکاسیان
تزیینات نقاشی تشعیری - در حاشیه‌ها روش‌های مختلف (نوع ۸)

تزیینات حواشی کتاب بوجود آمده و روی دیوار نیز همین متوال با اندازه بزرگتر در حاشیه‌های معماری و مقرنس و گره‌سازی (رسمی بندها) دیده میشوند، و حالت زیبا و ظریفی را به فضای منظور میدهند. این قبیل تزیینات خود بشرح زیر تقسیم بندی میشوند: عکس شماره ۸
الف- تزیینات نقاشی تشعیری با رنگ آبی لاجوردی نسبتاً روشن روی زمینه سفید مانند تزیینات نقاشی روی زمینه سفید هارونیه و نیز منزل سوکاسیان و منزل محمدصادق هراتیان (منزل قبلی بطوروس) واقع در جلفاء

ب- تزیینات نقاشی تشعیری با رنگ قرمز روشن روی زمینه سفید (گل سفید) مانند تزیینات همین نوع در منزل سوکاسیان و منزل محمدصادق هراتیان در جلفاء.

ج- تزیینات نقاشی تشعیری با رنگ قرمز روشن روی زمینه سفید (گل سفید) که نمونه این قبیل تزیینات در منزل سوکاسیان موجود است.

د- تزیینات نقاشی تشعیری با رنگ قرمز سیر روی زمینه قهوه‌ای روشن که نمونه این کار در منزل محمدصادق هراتیان و سوکاسیان در جلفاء یافت میشود.

ه- تزیینات نقاشی گل‌وبته‌ای روی زمینه‌ای از طلا (مانند تزیینات

نقاشی همین نوع در تالار اشرف و نیز کلیسای وانک و بیدخم و نیز منزل سوکاسیان سائن مرکزی تزیینات نقاشی دوال روی زمینه‌ای از طلا. عکس شماره ۹

عکس شماره ۹ - اصفهان - کلیسای وانک - بخشی از تزیینات نقاشی گل و بنه‌ای فرنگی ساری روی زمینه‌ای از طلا (نوع ۹)

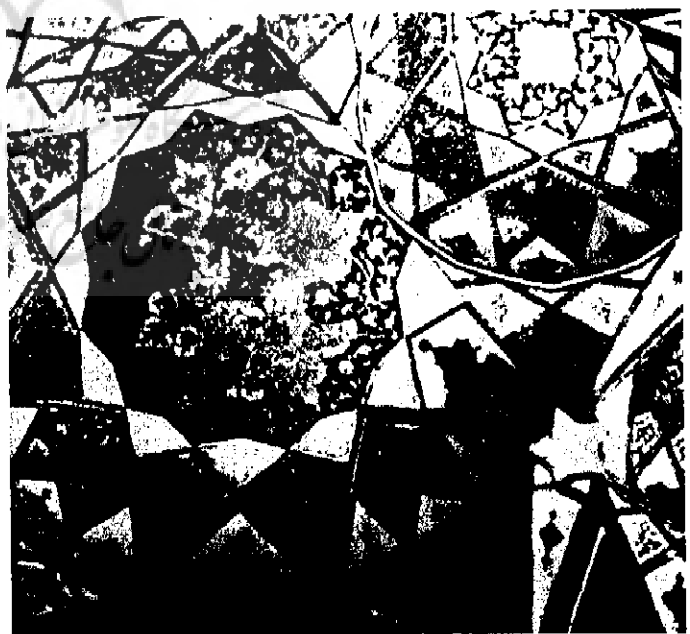
۱۰- تزیینات نقاشی یا طلاکاری برجسته و گود (تهیه و تدارک لایه چینی بارنگ و یا لایه قطور گچبری بقطر نپسانت جهت چسباندن طلا روی آن) مثل طلاکاری‌های کاخ جهستون، عالیقاپو، هشت بهشت و تالار اشرف (نوع گچبری برجسته جهت طلا) و نیز طلاکاریهای کلیسای وانک و بیدخم در حقیقت. عکسهای شماره ۱۰ و ۱۱

۱۱- تزیینات نقاشی تذهیبی گل و بنه‌ای اسلیمی و تصویری روی سطح صاف و زمینه‌کنده کاری شده بقطر یک میلیمتر (کنشته‌بری). گاهی زمینه‌کنده کاری شده و نیز رنگ آمیزی میگردیده (مانند بیشتر نقاشیهای

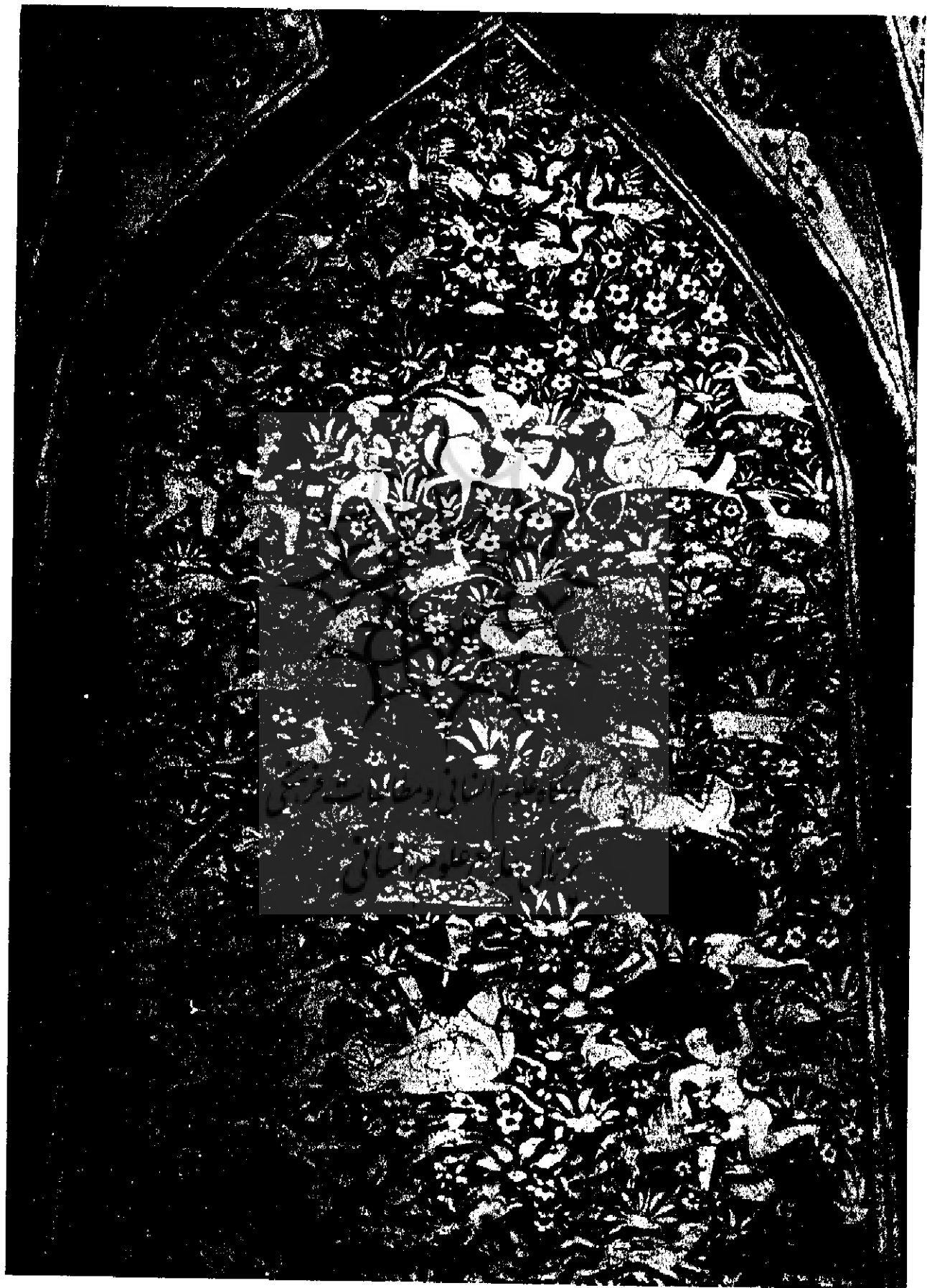

عکس شماره ۱۱ - اصفهان - کاخ عالی قابو
نمونه‌هایی از لایه چینی برای طلاکاری روی سنگ بریها (نوع ۱)

عکس شماره ۱۰ - اصفهان کاخ تالار اشرف
تزیینات نقاشی طلاکاری برجسته (طلا روی لایه چینی) نوع ۱۰

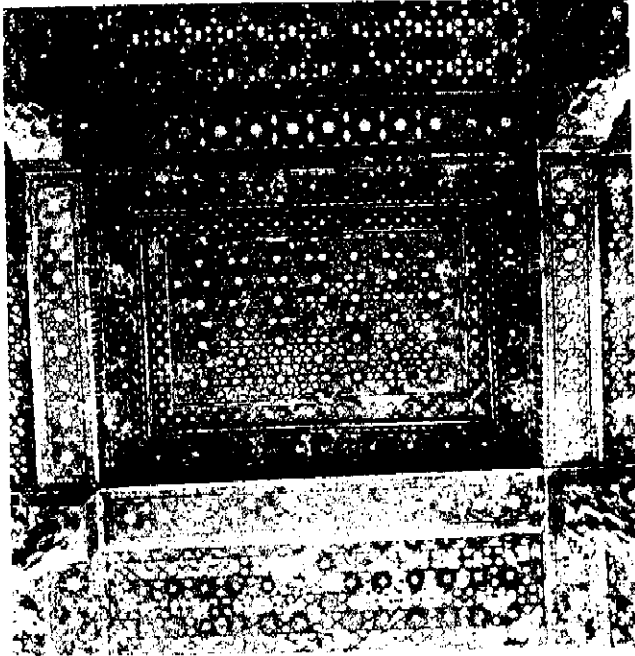

عکس شماره ۱۲ - اصفهان - نائین - منزل بیرنیا - تزیینات نقاشی گل و بنه و حیوانی با زمینه‌کنده کاری شده - کنشته‌بری (نوع ۱۱)

عکس شماره ۱۳- اصفهان - نائین - منزل قلی پیرب - تابلو نقاشی بازمینة کتده کاری شده فشته بری (نوع ۱۱)

عکس شماره ۱۴ - اصفهان - کاخ عالی قاپو - قسمت مرکزی سقف تالار
 تزیینات نقاشی روی آلت و لخطهای چوبی (نوع ۱۲)

عکس شماره ۱۵ - اصفهان - بنای هارونیه - داخل بقعه
 بخشی از تزیینات نقاشی که قبلاً طرحهای آن را در زمینه گچی درآورده و سپس
 با مسخروطی از گچ و رنگ بر میکرده اند (تخمه آدری) - نوع ۱۳

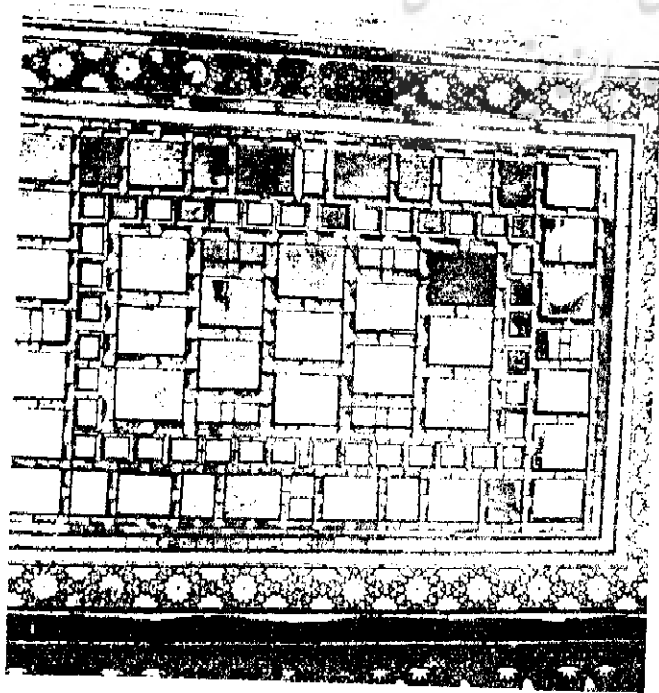

عکس شماره ۱۶ - اصفهان کاخ چهلستون - سردرتالار آئینه

تزیینات گچبری نقاشی شده همراه با آئینه برپهای محدب (نوع ۱۴)

عکس شماره ۱۷ - اصفهان - کاخ چهلستون

سقف تالار آئینه - تزیینات نقاشی همراه با آئینه برپهای تخت (نوع ۱۵)

کاخ عالیقاپو و نیز قسمتهائی از کاخ چهلستون و منزل پیرنیا در نائین که بهترین نمونه از این نقاشی بوده و باوج درجه هنری خود رسیده است. در مورد مواقعی که زمینه را رنگ آمیزی نموده اند بهترین نمونه در کاخ عالیقاپو و نیز قسمت شمالی و صفا شاگرد در مسجد جسامع اصفهان میباشد. در بعضی مواقع قطر زمینه کنده کاری شده را زیاد نموده و از حالت کشته بری به گچبری مخصوص درمی آورند. و خلاصه در این مورد نیز ابتکاراتی که مخصوص تکنیک بالا است بکار برده اند. عکسهای شماره ۱۲ و ۱۳

۱۲- تزیینات نقاشی روی چوب که دارای لایه تدرائی چسب حیوانی و گچ میباشد. این تزیینات در اکثر مواقع روی آلت و لفظ در پها را زینت میدهد. مانند سقف چوبی تالار کاخ چهلستون و نیز سقف کاخ عالیقاپو و سقف منزل سوکیاسیان در جفا و سقف چوبی ایوانهای کاخ هشت بهشت و نیز درب سردر قیصریه در جنوب میدان شاه اصفهان. عکس شماره ۱۴

۱۳- تزیینات نقاشی گل و بته ای بسیار ظریف که قبلاً طرحهای آن روی لایه رویه گچ کنده میشده و بعداً بوسیله مخلوطی از رنگ و گچ پشت گرمائی نرم عسلی (مخلوط گچ با آب به نسبت معین و مخصوص) پر میشده است (این قبیل نقاشیها را تخمه در آوری مینامند) یکی از بهترین نمونه های آن در کتیبه زیر گنبد هارونیه ضمن تعمیرات سطوح داخلی و انحاء لایه برداری در سال ۱۳۵۵ توسط آقای خفیل حسینی کشف گردید. و نیز سردر شرفی صحن مدرسه کاسه گران در اصفهان نمونه دیگری از این تزیینات میباشد. این قبیل تزیینات خود بشرح زیر تقسیم بندی شده است. الف- تزیینات نقاشی که طرحهای آن روی زمینه گچی کنده کاری میشده و سپس همانظور بیکه ذکر گردید با مخلوط گچ و رنگ پر میشده است.

ب- تزیینات گچی گل برگی برجسته که روی بستری رنگین گچ + رنگ کار میشده است. مانند عکس شماره ۱۵
ج- تزیینات نقاشی که زمینه طرحهای گل و بته ای آن بقطر نیسانت کنده میشده و بعداً این زمینه ها بوسیله مخلوط از رنگ و گچ پر میشده است.

۱۴- تزیینات گچبری برجسته رنگ آمیزی یا طلاکاری شده همراه با آئینه بری های محدب (مانند تزیینات آئینه بری کاخ هشت بهشت سقف اطاق شمال شرقی و کاخ چهلستون سردر ورودی بسالین مرکزی. عکس شماره ۱۶

۱۵- تزیینات آئینه بری تخت با حواشی نقاشی با گره سازی های مختلف همراه با آلت و لفظ مثل تزیینات همین نوع در سقف تالار کاخ چهلستون. عکس شماره ۱۷

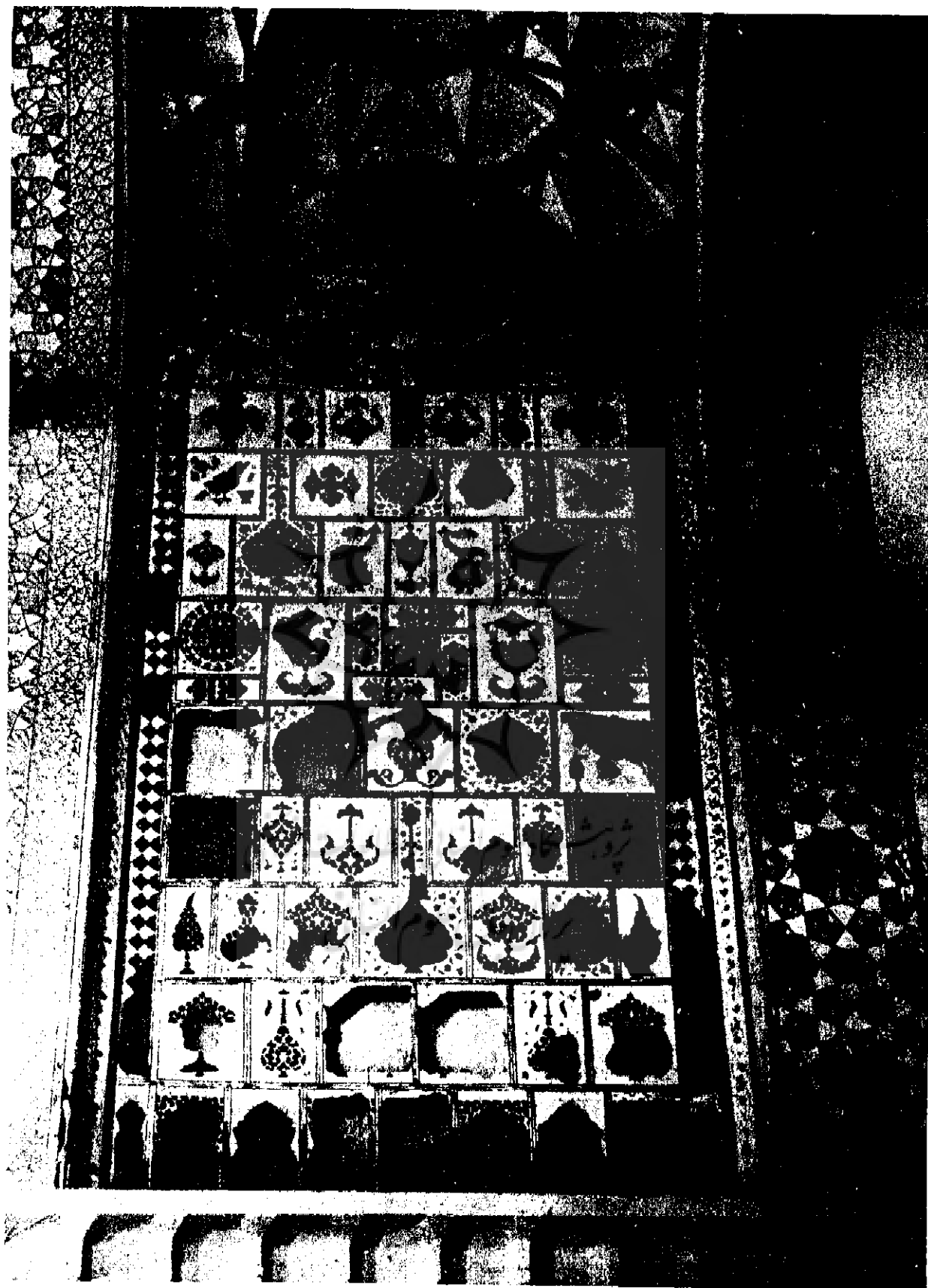
۱۶- تزیینات گچبری برجسته نقاشی شده با عناصر گل برگ اسیمی و طرحهای تجریدی اشجار و غیره (قطر این گچبرها تا نیسانت در بعضی جاها میرسد) مانند تزیینات گچبری نقاشی شده کاخ تالار اشرف و نیز کاخ هشت بهشت. عکس شماره ۱۸

عکس شماره ۱۸ - اصفهان - تالار اشرف - تزیینات گچ بری نقاشی شده (نوع ۱۶)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عکس شماره ۱۹- اصفهان - جلناه - منزل مارتابیترز - تزیینات گجبری گوده قالی نقاشی شده - گنگه اطانتها (نوع ۱۸)

۱۷- تزیینات نقاشی گل و بته ای روی سنگ مرمر (مانند آنچه که روی ازاره های سنگی ایوان شرقی کاخ چهلستون دیده میشود که البته تعمیراتی نیز روی آنها انجام گرفته).

۱۸- تزیینات گچبری گود فسانی با گره سازی ها (رسمی های هندسی) که بعد از زدن لایه سدر اکی سفید در بعضی مواقع اقدام به رنگ آمیزی آنها مینمودند. مانند تزیینات گچبری نقاشی منزل مازتا پیترز و داود در جلفاء عکس شماره ۱۹

۱۹- تزیینات نقاشی خطی (آیات قرآن و مفاتیح و غیره) بر روی کتیبه ها (مانند کتیبه خطی توحید خانه). عکس شماره ۲۰

۲۰- تزیینات گچبری برجسته خطی با زمینه رنگین (آیات قرآن و مفاتیح و نیز شعرهایی در مدح پادشاهان و غیره) مانند تزیینات گچبری همین نوع در کاخ چهلستون و کاخ عالیقاپو و نیز مدرسه ملا عبدالله و مسجد جامع ناین روی ایوان شمالی.

۲۱- تزیینات نقاشی پرده سازی که اغلب با فاصله تقریبی یکمتری از کف انجام میگرفته و تزیینات جالی را بوجود می آورده است. مانند تزیینات نقاشی پرده سازی در قسمتهایی از نالار اشرف و نیز قسمتهایی از کاخ چهلستون و عالیقاپو و منزل سوکیاسیان در جلفاء.

۲۲- تزیینات نقاشی حاشیه سازی با رنگهای ساده تخت که اغلب در اطراف فضاهای معماری انجام میگرفته و ساده ترین طرز تزیین نقاشی زمان صفویه میباشد. مانند تزیینات نقاشی از همین نوع در کاخ عالیقاپو در قسمتهای الحاقی شاه عباس دوم و نیز قسمتهایی از کاخ چهلستون و منزل سوکیاسیان در جلفاء.

۲۳- تزیینات تنگ بریها و شبه تنگ بریهای گچی نقاشی شده مانند همین نوع تزیینات در کاخ عالیقاپو اصفهان و نیز منزل مازتا پیترز و شبه تنگ بریهای نالار اشرف. عکس شماره ۲۱

فصل دوم

رنگهای بکار برده شده در نقاشیهای زمان صفویه

مقدمه

رنگ همانظوریکه پدیده است بزرگترین و مهمترین عامل ابرازی و احساسی در نقاشی و مجسمه های رنگین میباشد و از نظر علمی عبارتست از برگشت امواج نور که به کمک چشم انسان قابل رویت میباشد.

بطور کلی خاصیت نور و شدت و ضعف آن و بینائی آدمی و قدرت مشاهده انسان بیان علمی رنگ میباشد.

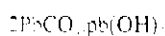
از نظر طبقه بندی رنگهای اصلی عبارتند از آبی و قرمز و زرد که از ترکیبات آنها انواع و اقسام رنگها بوجود می آیند.

از تجزیه و تحلیل شیمیائی و مشاهده رنگهای بکار برده شده در زمان

صفویه زیر میکروسکوپ معدن شناسی، انواع رنگهای معدنی و آلی زیر مشخص گردید:

الف - رنگهای معدنی

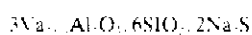
۱- سفید آب شیخ یا کربنات و هیدرات فلیاتی سرب فرمول

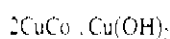
۲- گال سفید یا نوع مخصوص کربنات کلسیم

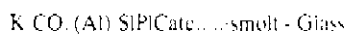
۳- آبی لاجورد بفرمول

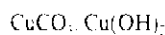
۴- آبی مس یا آزوریت با کربنات فلیاتی مس

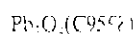
۵- آبی خرده شیشه

۶- سبز مس با زنگار (مالاکیت)

۷- سرنج یا اکسید نمکی سرب

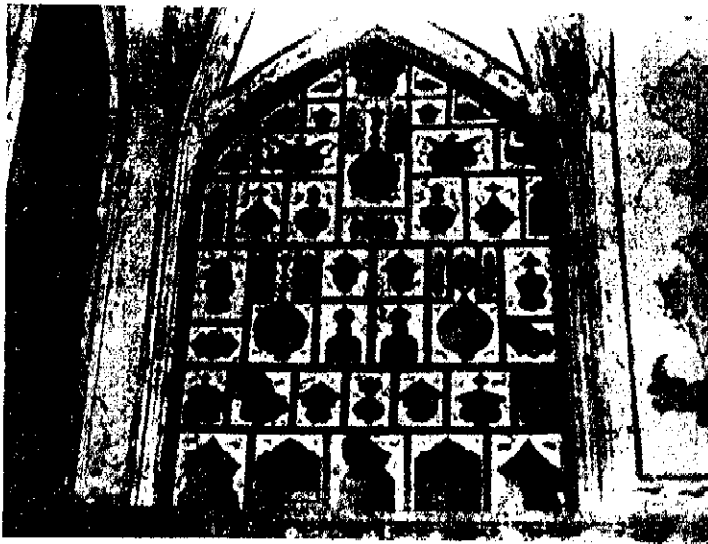
۸- شنگرف یا سینابر (سولفور جیوه) SHg

۹- یک نوع سبز دیگر که ترکیبات آن از مس و بنیان یک اسید آلی

بوده و هنوز کاملاً شناسائی نگردیده است (سبز روسی؟)

۱۰- اخراها (زرد، قهوه ای، قرمز، ماشی)

۱۱- زرنیخ (زرد زرنیخ) یا تری سولفور آرسینک: As_2S_3

۱۲- نقره بصورت ورق

Ag

۱۳- طلا بصورت ورق

Au-Cu

ب - رنگهای آلی

C, H, N, O

۱- جوهر کره (فرمز شفاف متمایل به شنگرف)

۲- آبی نیل، ماده رنگی آن $C_{16}H_{10}N_2O$

فصل سوم

چسبها و بستها

زیرنویس

۱- یکی از استناداتی که جهت این بررسی مورد استفاده و طرف مشورت قرار گرفت آقای حاج مصور المانکی می باشد که زمانی اقدام به تعمیرات نقاشیهای بزرگ تصویری کاخ جهستون نموده بودند. در تعمیرات اخیر این کاخ، بخاطر ظاهر کردن مسطحهای اصلی، رنگهای تعمیری آن برداشته شده است.

۲- آبرنگ جسمی معمولاً از مخلوط سفید آب و رنگهای مختلف و بست محلول در آب بوجود آمده و غالباً جهت ساختن سطوح رنگی تخت زیرین بکار برده میشود، در صورتیکه قندگیریها و چهره سازیها (پرداز کاریها) بیشتر بوسیله رنگهای بکر و خالص بدون ترکیب سفید آب یعنی بطریقه شفاف مصرف میشود است.

۳- اگر چه نقاشیهای تصویری بالای تدارکی فرمز کاخ جهستون اصفهان با نقاشیهای تصویری همین نوع در کاخ عالیقاپو از نظر رنگ آمیزی متفاوت بوده ولی از نظر تکنیک و روش کار مشابه یکدیگر میباشد. این گروه نقاشی را در کاخ عالیقاپو بطرق زیر میتوان دسته بندی نمود.

الف- تصویر و موضوعی برآبی یا سبک و شیوه ایرانی.

ج- تصویر و فراد اروپایی یا شیوه و سبک برآبی.

ح- تصویر و فراد اروپایی یا شیوه و سبک اروپایی.

۴- در این نقاشیها مسئله نور و پرسپکتیو اولین مرتبه توسط استادان ایرانی در نظر گرفته شده است و شاید عمل مولانا شیخ محمد شیرازی و یا محمد زمان که با بدستور شاه عباس دوم جهت فراگیری فنون نقاشی با تألیف اعزاء گردیده بودند، باشد.

۵- چه هر یک از بسته بازنگهی مختلف بعد از خشک شدن بسجاده سرنگهی میکروسکوپی خاص میباشد که از طریق آن نهم نوع بست نحدی ممکن میگردد.

بطور کلی تجزیه و تحلیل شیمیائی جهت بازشناسائی چسب و بستهای به کار برده شده در زمان صفویه کاری بس دشوار است، چه این قبیل چسبها بعلت دارا بودن مواد آلی برور زمان در معرض عمل پوسیدگی قرار گرفته و خاصیت شیمیائی و فیزیکی اولیه خود را از دست میدهند. بعضی از آنها نیز دارای چنان فرمول گسترده آلی میشوند که ترکیب شیمیائی آلی مهم (صمغهای محلول در آب و صمغهای غیر محلول) و پیچیده ای را شامل بوده و بازشناسائی آنها علاوه بر مشکل پوسیدگی احتیاج به زمان طولانی و هزینه های زیاد دارد. آنچه بعد از تحقیقات شیمیائی در مرکز مرمت و نیز مطالعه و آزمایش و مقایسه ترکیبهای ۵ ریز نقاشیهای صفوی با نمونه های جدید رنگها با ضافه بستهای مختلف بعمل آمده و بعد از مشورت با استادان با تجربه قدیمی در مورد بستهای بکار برده شده، رنگهای فوق در بیشتر مواقع صمغ عربی با ماده نرم کننده ای مثل شیره و شکر و در بعضی موارد درمینیاتوره های روی کاغذ و شاید روی دیوار) صمغ عربی گره و موه مخصوص بوده است (این صمغ یا چسبها البته بعنوان بست رنگها و بعد از استحصال نسبت آنها بکار میرفته است). بضمه چسبائی که بعنوان بست رنگهای مذکور بکار برده میشده عبارتند از: